

UVOD

Bezbednost je pojam sa višestrukim značajem. U najopštijem smislu podrazumeva slobodu od straha, pretnji i fizičkog nasilja. Međutim, bezbednost uključuje i moralne, ideološke i normativne elemente, što je oduvek otežavalo njenu preciznu definiciju. U pitanju je društveno konstruisan koncept koji stiče specifično značenje samo unutar datog socijalnog konteksta.

Paradigme i institucionalni modeli bezbednosti su se menjali tokom razvoja međunarodne zajednice. Posmatrana istorijski, bezbednost je nerazdvojno povezana sa državom i njenim vojnim sektorom. Međutim, bezbednost je postepeno zahvatala socijalnu i političku sferu.

Odbrana od spoljnog napada ostaje centralni problem, ali praksa je nedvosmisleno ukazivala da država može biti ugrožena unutrašnjim potresima, ekonomskim i društvenim poremećajima, naročito u zajednicama kojima nedostaje osećaj identiteta i socijalne kohezije. U nauci razdvaja se pojam bezbednosti države i bezbednosti društva, uz naglasak da osnovni kriterijum bezbednosti države predstavlja njen suverenitet, a bezbednosti društva identitet, tj. svest o pripadnosti zajednici. Kroz oba termina prožima se u biti egzistencija ili preživljavanje države i društva; država koja izgubi suverenitet prestaje da bude država, a društvo kad izgubi identitet prestaje da postoji kao suverena jedinka. Razdvajanje državne i društvene bezbednosti treba shvatiti u smislu dva organizaciona centra bezbednosti, ali u epicentru bezbednosne dileme ostaje država, bilo da je reč o socijalnom vidu bezbednosti ili međunarodnom. Država je ta koja pruža legitimitet i zaštitu društva.

Drugi nivo prilaza bezbednosti je podela na nadnacionalnu i međunarodnu, ali se i u ovom slučaju država javlja kao ključna karika.

Istorijski odlučujući elemenat u poimanju bezbednosti bila je vojna sila. U drugoj polovini XX veka bezbednosna dilema naglo se pomera ka širem području društvenog života, pri čemu nevojni faktori ugrožavanja bezbednosti zauzimaju sve značajnije mesto, a izvor moći države pomera se sa strogo vojnih faktora i njegovih pratećih elemenata ka tehnologiji, obrazovanju ljudskog potencijala i kontroli tržišta. Menjaju se i uslovi za održavanje vojnog kapaciteta; oružje zastareva neverovatnim tempom usled tehnoloških inovacija, čime naučna saznanja dobijaju posebno mesto. Javljaju se i alternativni pojmovi bezbednosti, napuštajući državnocentrični model.

Ogromni destruktivni kapacitet nuklearnog oružja prvi put je sredinom prošlog veka postavio na dnevni red, ne više bezbednost države, nego sudbinu planete Zemlje. Vrhunski naučnici sveta ukazivali su na potrebu stvaranja bezbedonosnog poretka koji bi paralisao državnu moć nuklearnih sila i vaspоставio jedan vid nadnacionalne, nedržavne kontrole. Vojni pak stratezi glavnih nuklearnih sila, nasuprot tome, istupili su sa tezom da se u biti ništa nije promenilo. Pošli su od postulata da će države u potrazi za svojom bezbednošću u krajnjem slučaju iskoristiti nuklearnu opciju da bi ostvarili svoje političke ciljeve. Iako je ova teorija napadnuta i osuđena u nauci, ipak je u hladnom ratu usvojena od strane SAD-a i SSSR-a i zadržana u posthladnoratovskom periodu; pridružili su joj se i novi članovi nuklearnog kluba.

Degradacija ljudske okoline postala je tek nedavno bezbednosni problem. U pitanju su ljudske aktivnosti koje krajnje negativno utiču na prirodu, a posledice predstavljaju "mega opasnost" za celokupno čovečanstvo: probijanje stratosferskog ozonskog pojasa koji štiti stanovnike Zemlje od solarne ultravioletne radijacije, izbacivanje štetnih gasova koji dovode do promene klimatskih

uslova, kisele kiše, povećan nivo radioaktivnih i drugih toksičnih elemenata u vodi, zemljištu i vazduhu koji izazivaju rak i genetska oštećenja, smanjenje plodnog zemljišta, što izaziva glad i smrt miliona, itd. Ove opasnosti ne mogu biti definisane na ideološkoj osnovi; reč je o opasnostima po ceo zemljin ekosistem. Katastrofalne posledice ne mogu biti pripisane ni prirodi, nego nedostatku ljudske vizije. Koncept ekološke bezbednosti izgradila je Brundtlandova komisija koja je otpočela sa radom početkom sedamdesetih, kada je Generalna skupština UN organizovala prvu Svetsku konferenciju o ljudskoj okolini u [tokholmu 1972, na kojoj je usvojen "Program akcije" o zaštiti ljudske okoline. Termin je prvi put upotrebljen u referatu Komisije pod nazivom: "Naša zajednička budućnost". Međutim, javio se snažan otpor od strane SAD-a da se ljudska okolina uvrsti u problematiku bezbednosti. Pojedini analitičari, pridržavajući se strogo formalnih kriterijuma ukazivali su da u ovom slučaju ne postoji identifikovani neprijatelj, ne postoje "mi i oni", što je u samoj srži bezbednosti. Fokus opasnosti nije politička jedinka u smislu identifikovanog neprijatelja; probijanje ozonskog omotača predstavlja kumulativni efekat modernog načina proizvodnje i potrošačkog društva. Politička elita visokorazvijenih zemalja pružila je otpor vaspostavljanju bilo kakvog oblika kontrole, strahujući da kontrola aktivnosti u ime "svetosti" planete na kojoj živimo ne otvori vrata novom totalitarizmu, i to levom - kolektivistički orijentisanom. Nasuprot tome, stranka "Zelenih" na svih šest kontinenata nastupale su sa tezom da očuvanje okoline ima svoju autentičnu moralnu bazu. Ekološka svest je simbol elementarnih humanističkih i civilizacijskih težnji. Kao privremeni kompromis prihvaćeno je rešenje da ekološka bezbednost bude razmatrana kao deo ekonomske problematike, jer je u krajnjoj liniji degradacija prirodnih resursa: vode, zemljišta, okeana, atmosfere itd. rezultat pojačane ekonomske aktivnosti.

----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE PREUZETI NA SAJTU. -----

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com